Göteborgs historiska årtal

UPPLAGA

Några utvalda årtal

Grattis Göteborg 400 år 2021

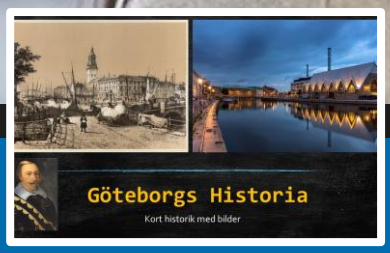

Bildspel Anders Dernback 2021-11-03

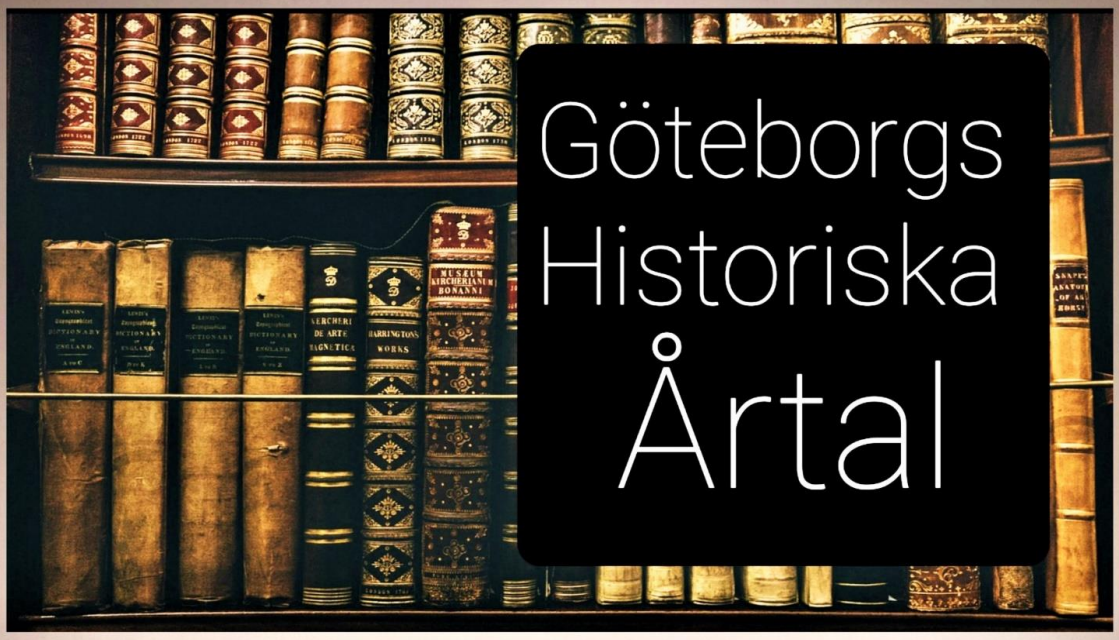
Göteborgs
Historiska
Årtal

1621

Göteborgs
Historiska
Årtal 1621

Göteborgs Historia

Kort historik med bilder

Tidig bosättning

Fyndplatser från och kring Göteborg har det bott människor i flera tusen år. Man har hittat fynd från stenålder. Resterna av en bosättning vid Göta älvs utlopp har 6000-talet f.Kr. Det finns 11 hällristningslokaler i Göteborgs kommuner.

Lödöse och Nya Lödöse

Flygfoto över Lödöse 1988

Gravyr av Göteborg från Erik Dahlberghs Suecia antiqua et hodierna 1690-1710. I förgrunden ses Gullberget med Skansen Lejonet som här kallas Leo Gothicus (Göta Lejon).

Göteborg tidig historia

Tidigare än 1200 talet, då tillhörde Skagerraks och Kattegatts kuster Norge respektive Danmark. Av öarna utanför räknades Öckeröarna som norska och Brännöarna som danska, och ännu vid 1200-talets början fanns ingen svensk kust i väster. Götaland nämns i tidiga källor bara som ett område i inlandet. Någon gång mellan 1206 och 1261 förvärvade Sverige dock en smal kustkorridor till Västerhavet, som omfattade Askims och Sävedals härader samt Lundby och Tuve socknar på Hisingen. Det utgjorde Östra Hisings härad. Ett avsnitt på kring 15 kilometer. Södra stranden av Göta älvs mynningsområde blev då svenskt. Halland längre söderut var danskt och Bohuslän, från Hisingen och norrut var norskt. Med hamnar i Göta älv hade Sverige där sin enda användbara direktkontakt med havet i väster, främst genom Lödöse fem mil uppströms.

Älvsborgs fästning

För att säkra och befästa Sveriges intressen vid älvens mynning byggdes i mitten av 1300-talet fästningen Älvsborg vid nuvarande Klippan i stadsdelen Kungsladugård. Under 1400-talet ändrades förutsättningarna för Lödöse, som kom att hamna lite långt ifrån bland annat den ökande boskapsexporten från södra Västergötland. Lödöses förbindelser med Västergötlands inland, och den viktiga Skarabygden var inte att föredra med vägen åt nordost och det skogiga och otillgängliga Risveden. Det dansk-norska inflytandet över älven hade stärkts nedströms Lödöse, vid Bohus fästning.

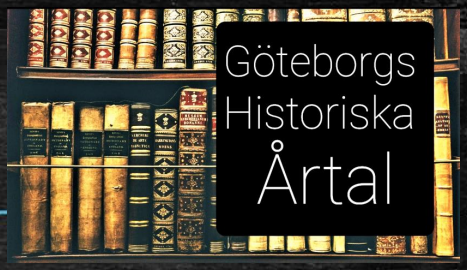

Lödöse

Perioden 1378–1400 visar att åtta fartyg per år anlöpte Lödöse. Värdet av varor årligen uppgick till cirka 1 000-3 000 mark (i jämförelse med Stockholm 13 000-21 000 mark, Kalmar 6 000 mark och Söderköping 4 000-5 000 mark). Importen bestod främst av salt, sill och öl. Exporten bestod av smör, hästar och hudar. Utöver Lübeck bedrevs handeln med hamnar runt Nordsjön, i Tyskland, Flandern, England och Skottland samt förbindelser med danska och norska hamnar.

Lödöse och Nya Lödöse

Av Jan Norrman / Riksantikvarieämbetet, CC BY 2.5, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6286346

Flygfoto över Lödöse 1988

Gravyr av Göteborg från Erik Dahlberghs Suecia antiqua et hodierna 1690-1710. I förgrunden ses Gullberget med Skansen Lejonet som här kallas Leo Gothicus (Göta Lejon).

Tidig bosättning

Fyndplatser från och kring Göteborg har det bott människor i flera tusen år. Man har hittat fynd från stenålder. Resterna av en bosättning vid Göta älvs utlopp har 6000-talet f.Kr. Det finns 11 hällristningslokaler i Göteborgs kommuner.

Lödöse och Nya Lödöse

Flygfoto över Lödöse 1988

Gravyr av Göteborg från Erik Dahlberghs Suecia antiqua et hodierna 1690-1710. I förgrunden ses Gullberget med Skansen Lejonet som här kallas Leo Gothicus (Göta Lejon).

Jacob van Dijck

Jacob van Dijck, född 1567 i Haarlem, död 10 december 1631 i Göteborg, var en holländsk adelsman, diplomat och Göteborgs förste styresman.

Jacob van Dijck hade som Göteborgs förste styresman fått i förläning 23 gårdar i Hagunda och Lagunda härad, erhöll rättighet att där uppföra en sätesgård med åtnjutande af adliga privilegier. Han skrev sig till Salnecke.

Nya Lödöse 1500 talets slut

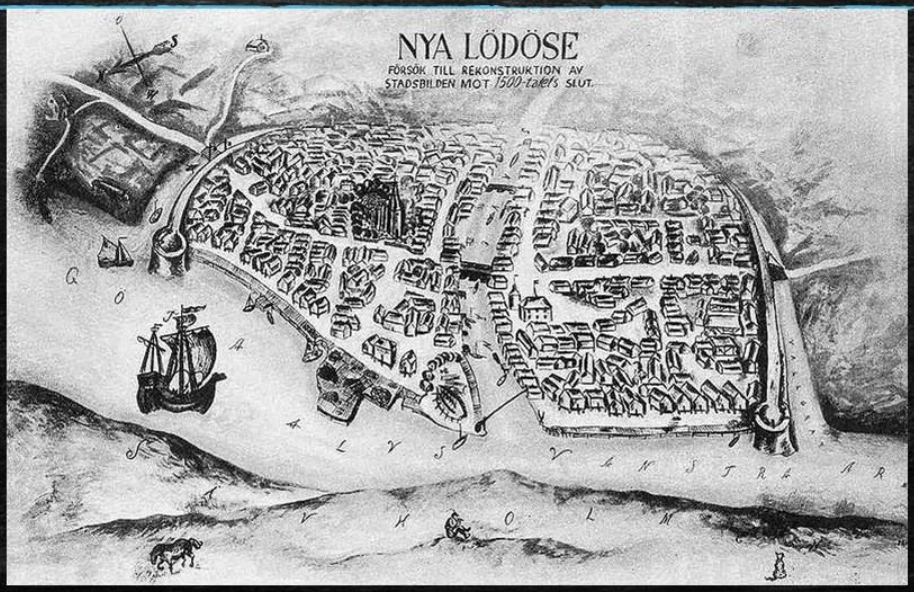

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arkeologi_-_Rekonstruktionsritning_av_staden_Nya_Lodose.JPG

År 1473

Vid sitt möte i Kalmar år 1473 beslöt därför det svenska riksrådet att anlägga Götaholm. Vid det nuvarande Gamlestaden.

Man byggde där staden Nya Lödöse, eller Nylöse, en halvmil från havet, som en mer havsnära ersättare till Lödöse. Namnet Götaholm ersattes först året efter påtryckningar från Lödöses handelsmän, som ville behålla det redan etablerade namnet. Redan 1493 omtalades Nya Lödöse, som den fjärde köpstaden i landet, efter Stockholm, Åbo och Söderköping och var under 1500-talet landets andra största handelsort med kring 1 500 invånare.

Lödöse, även *Gamla Lödöse*, *Gamlöse* eller *Gammelös*, är en tätort och före detta brukssamhälle i Lilla Edets kommun och kyrkby i Sankt Peders socken, belägen cirka 4 mil nordost om centrala Göteborg. Orten ligger vid Göta älv och genomskärs av Lödöse-Lilla Edets järnväg, Norge/Vänerbanan (förr *Bergslagsbanan*) och väg E45 passerar strax öster om samhället.

Lödöse
Tätort

Flygfoto över Lödöse 1988

Lödöse

MUSEUM

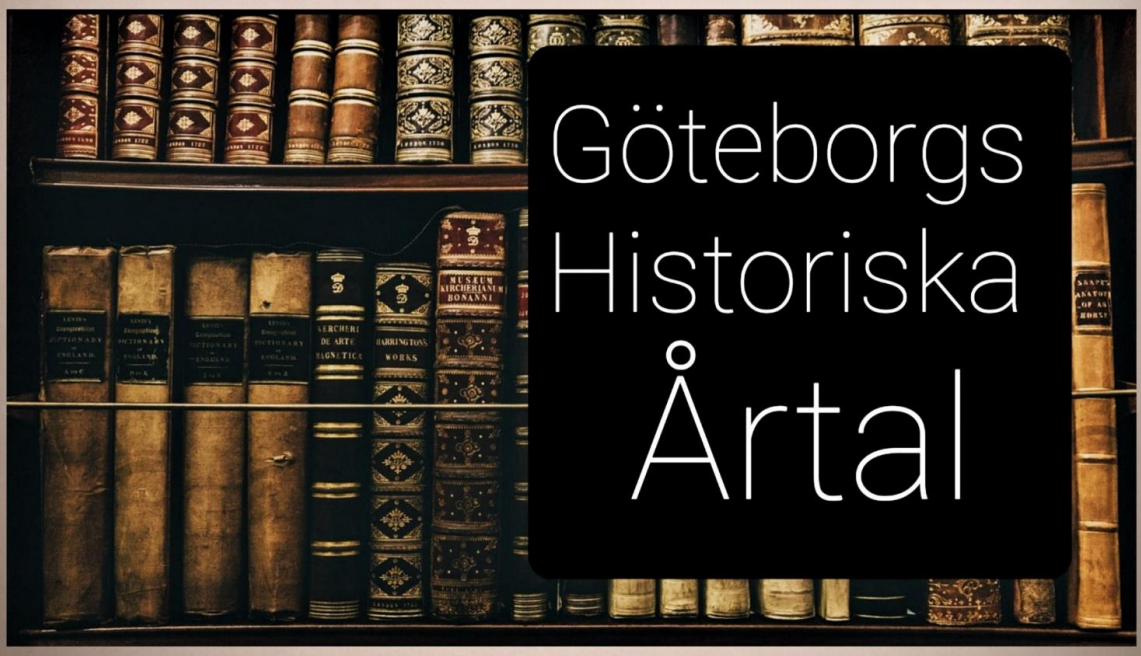

Göteborgs Historiska Årtal

1600-talet

Sverige, Norge och Danmarks ungefärliga utbredning på 1600-talet, före 1658, med Göteborgs placering.
Grönt: Sverige
Gult: Danmark
Olivgrönt: Norge

Göteborgs första bebyggelse tillkom 1604, då ett antal holländare bosatte sig vid Färjenäs på Hisingen. Staden blev dock nedbränd 1611 under

1611-1632

Gustav II Adolf är Sveriges regent mellan 1611-1632.

1619

Den 6 mars 1619 höll kungen sitt intåg på Älvsborgs slott och under sju dagar ordnade han med förvaltningen av staden, här utfärdades stadens interimsprivilegier och namnet på staden bestämdes till *Göteborg*.
Staden skulle ha samma friheter och privilegier som Nya Lödöse.

Kuriosa: Älvsborgs slott är idag endast en mindre ruin som ni hittar i kulturreservatet Klippan nära intill Älvsborgsbron.

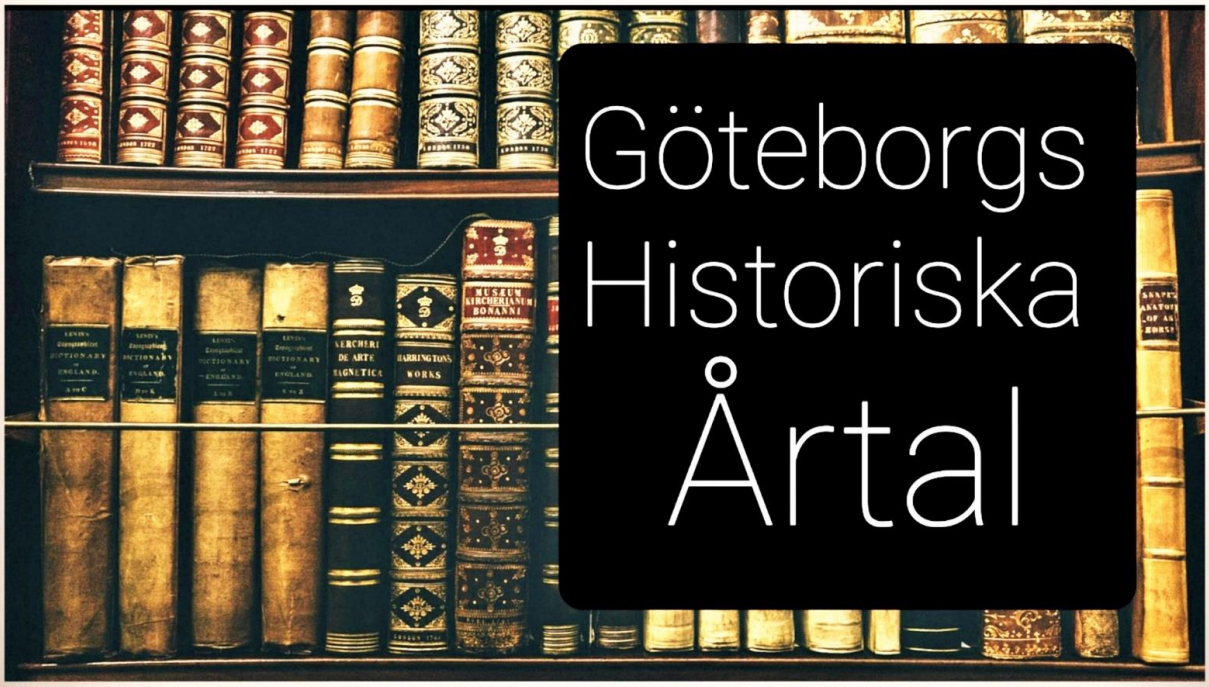

1600-talet

Göteborgs första bebyggelse tillkom 1604, då ett antal holländare bosatte sig vid Färjenäs på Hisingen. Staden blev dock nedbränd 1611 under Kalmarkriget. Det nuvarande Göteborg började anläggas 1619 på tillskyndan av Gustav II Adolf, som, i Jönköping, på återresan till Stockholm den 18 mars 1619 undertecknar det första, tillfälliga privilegiebrevet. I mitten av juli 1619 hade den första stadsplanen för "Gutenborgh" fastställts genom ingenjören Johan Schultz och överlämnades i Stockholm till generalståthållaren Nils Stiernsköld.

Varför Holländare?

Gustav II Adolf anlitade holländare för att bygga staden. Holländarna var vid denna tiden a de största specialisterna på, att bygga på sankmark. Holland utdikades ju. Den 23 maj 1621 utfärdades instruktioner för den svenske diplomaten juris doktor Johan Adler Salvius, att som kommissarie leda stadens byggnad och organisation, och som gatuläggare anställdes holländaren Jan Hendriksen, samt ingenjören Johan Schultz, med uppdraget att låta "afsticka och afdela" staden med hus, torg, gator och gränder. Redan på hösten samma år lämnade Salvius sitt uppdrag.Han ersattes av holländaren juris doktor Jacob van Dijck. Som betalning fick de bland annat vittgående ekonomiska, och rättsliga privilegier.
Den ledande holländaren under de tidigaste förhandlingarna, var Peter Langer, men Gustav II Adolf anses på ett mycket skickligt sätt, ha manövrerat fram de kompromisser som gynnade honom och Sverige.

Grundandet en sammanslagning

Grundandet av det nuvande på Gullbergs äng innanför Otterhällan, Innebar en sammanslgning av Karl IX:s Göteborg och Nya Lödöse, vars innevånare beordrades att flytta. Nya Lödöse upphörde som stad 1621. Gamla Lödöse upphörde 1646.
År 1665 blev staden biskpssäte och residensstad å r 1700.
År 1731 grundades det Ostindiska Kompaniet. Under 1700 talet var tillgången på sill god och Göteborg blomstrade även på grund av god handel kring sillfångsterna. 1700 talet bjöd även på de första industrierna. År 1800 var antalet innevånare kring 13 000 personer.

Gustav II Adolf

Gustav II Adolf, född 9 december 1594 på Tre Kronor i Stockholm, död 6 november (enl. g.s.) 1632 i Lützen, var Sveriges kung 1611–1632. För eftervärlden är Gustav II Adolf mest känd som den som grundlade det svenska stormaktsväldet som skulle göra landet till en av Europas största och ledande nationer under den tidigmoderna perioden. Han anses vara en av världshistoriens främsta fältherrar,

Göteborgs Historia

Kort historik med bilder

Första Göteborgarna

De första göteborgarna anses vara de sju holländarna A. Cabeliau, Paulus de Kempenere, P. Coymans, Herman Pelgroms, Nyclaes de Hand, Peeter Langer och Paridon van Horn, som i ett brev daterat den 5 december 1606 meddelar Karl IX att man bildat ett Compani i syfte att befolka det nya Göteborg enligt privilegierna

Karl IX

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karl_IX-staty,_G%C3%B6teborg.jpg

Karl IX (1904), brons, av John Börjesson, Göteborg

Karl IX, först känd som Hertig Karl, född 4 oktober 1550 i Stockholm, död 30 oktober 1611 i Nyköping, var kung av Sverige 1604-1611. Han var riksföreståndare och de facto regent redan 1599–1604, efter att ha tagit makten från sin brorson Sigismund efter slaget vid Stångebro.

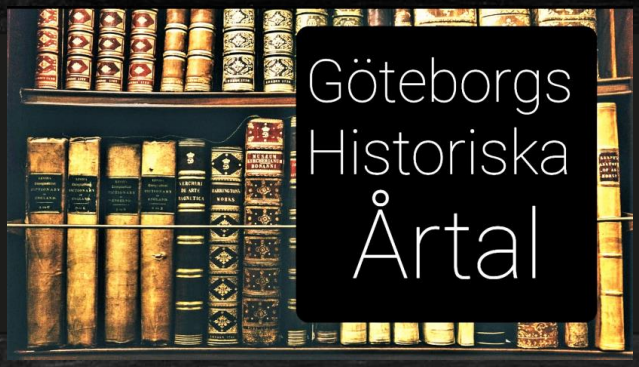

Gustav II Adolf

Gustav II Adolf, född 9 december 1594 på Tre Kronor i Stockholm, död 6 november (enl. g.s.) 1632 i Lützen, var Sveriges kung 1611–1632. För eftervärlden är Gustav II Adolf mest känd som den som grundlade det svenska stormaktsväldet som skulle göra landet till en av Europas största och ledande nationer under den tidigmoderna perioden. Han anses vara en av världshistoriens främsta fältherrar,

1624

Göteborgs befästningar (vallar, slussar, fördämningar och bastioner) påbörjades att byggas runt Göteborgs stad. Allt var generellt klart i slutet av 1600-talet. De bastioner som byggdes var: *Carolus XI Rex, Carolus Gustavus Rex och Christina Regina, Carolus Dux (på gamla Sociala Husets plats), Johannes Dux, Gustavus Magnus, Carolus IX Rex, Johannes Rex och Gustavus Primus*. Även fattighuskanalen anlades från Mölndalsån för att förse staden med friskt vatten.

Kuriosa: Den enda bastion som finns kvar än i dag är *Carolus Rex*. Den hittar ni vid slutet av Kungsgatan - där Esperantoplatsen tar vid. Där finns idag en hög stenmur.

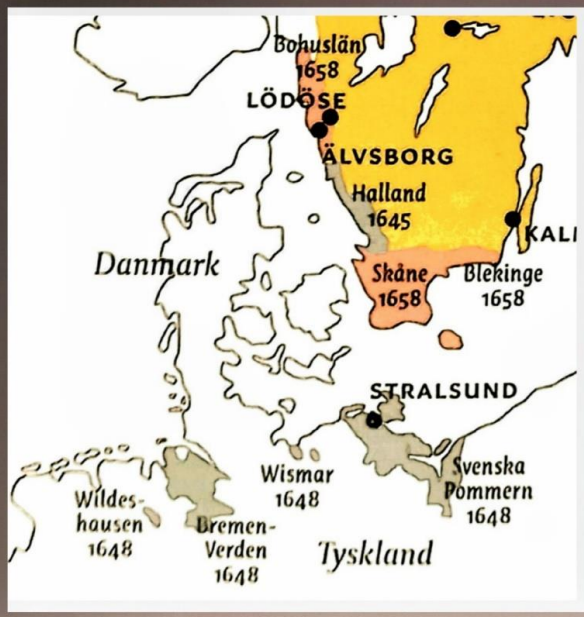

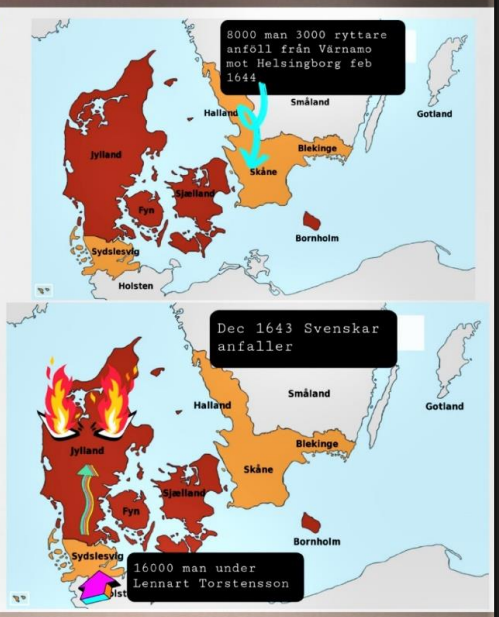

1600-talet

Sverige, Norge och Danmarks ungefärliga utbredning på 1600-talet, före 1658, med Göteborgs placering.
Grönt: Sverige
Gult: Danmark
Olivgrönt: Norge

Göteborgs första bebyggelse tillkom 1604, då ett antal holländare bosatte sig vid Färjenäs på Hisingen. Staden blev dock nedbränd 1611 under

1632 -1654

Drottning Kristina är Sveriges regent mellan 1632(45)-54. (förmyndarregering under en viss tid)

1632

ca 2.000 invånare i Göteborg.

1650-talet

Vid denna tiden hade Göteborg lyckats bita sig fast i leran och man kunde ana en varaktig stad. De första stenhusen var kyrkorna. Nya Elfsborg, fästning belägen vid Göta älvs mynning i Göteborg, började byggas på Kyrkogårdsholmen. Vid denna tid hade även varje stor stad en såkallad stadsvakt. De hade till uppgift att svara för ordningen och bemanna stadsportarna.

Sweden year 1658

1643- klart 1655

Man behövde ett ordentligt hus för kanoner, krut och uniformer och år 1643 byggde man därför Kronhuset. Det stod klart 1655 och står än idag kvar bakom Gustav Adolfs Torg. Ett eldrött hus med ärggrönt koppartak, grova fönsterluckor och svarta järnbeslag i teglet. Undet två vintermånader år 1660 var Kronhuset Sveriges centrum.

Lite kuriosa - 4 Jan 1660

Kronhuset agerar tillfälligt som riksdagshus. Kung Karl X Gustav reser ned från Stockholm i december 1559, för att diskutera hur han kan få kapital till sina fälttåg. Kungen blir hastigt sjuk, de sägs att han redan var dålig när han reste ned, han får hosta och andnöd, han är 38 år. Natten till den 13 Feb 1660 avlider han i Göteborg på Södra Hamngatan 3 (Torstenssonska huset). Snabbt utser riksdagen en ny kung, 4-åriga kronprinsen Kung Karl XI Gustav. Regeringstid 1660- 1697 (1660-1672 *förmyndarregering*).

1632 -1654

Drottning Kristina är Sveriges regent mellan 1632(45)-54. (förmyndarregering under en viss tid)

1632

ca 2.000 invånare i Göteborg.

1650-talet

Vid denna tiden hade Göteborg lyckats bita sig fast i leran och man kunde ana en varaktig stad. De första stenhusen var kyrkorna. Nya Elfsborg, fästning belägen vid Göta älvs mynning i Göteborg, började byggas på Kyrkogårdsholmen. Vid denna tid hade även varje stor stad en såkallad stadsvakt. De hade till uppgift att svara för ordningen och bemanna stadsportarna.

1600- och 1700-talens Göteborg...
...var ett trångt, illaluktande gytter av trähus med torvtak, avfall på gatorna, fritt springande grisar och mörkt kanalvatten fyllt med smuts och gödsel. Vid denna tid var det även mode att "dricka brunn". Detta skedde vid Brunnsparken. Det var mode att dricka mineralhaltigt vatten från hälsobrunnar vid denna tid. Detta pga att det var svårt att få tag på "riktigt" vatten.
Det var först vid 1700-talet senare del som vattenledningar från Kallebäcks källa drogs in till staden. Dessa invigdes av kung Gustav III år 1787 och vattenposter etablerades vid Domkyrkan och i Brunnsparken.

Bränder i Göteborg: Bränderna härjade hela tiden från 1669 fram till den största av de alla, år 1804, då ca 7.000-8.000 människor blev hemlösa. De stora bränderna kring år 1800 är skälet till att nästan inga 1600- eller 1700tals hus är bevarade i Göteborg.

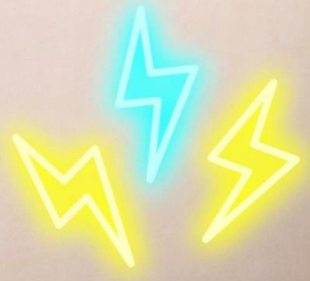

Gamla Älvsborgs slott med omtrakt, detalj av Kiettel Klassons karta över Älvsborgs Kungsladugård 1655.

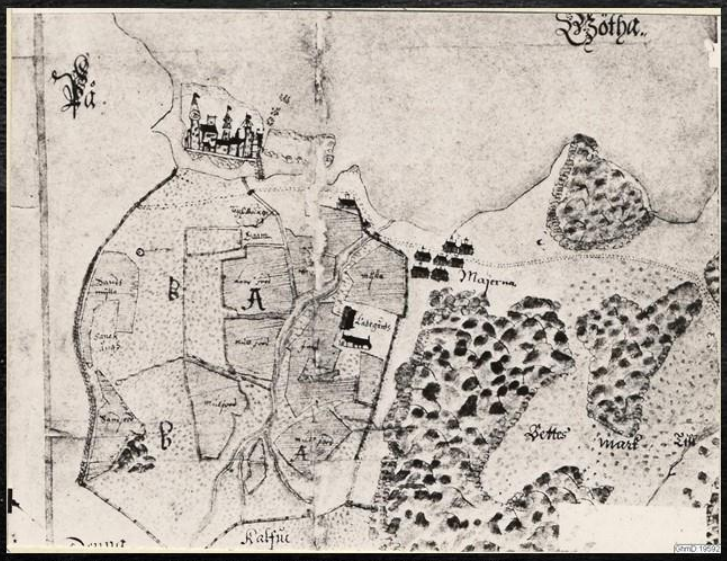

Gamla Älvsborgs slott med omtrakt, detalj av Kiettel Klassons karta över Älvsborgs Kungsladugård 1655.

Göteborgs Historiska Museums bildsamling

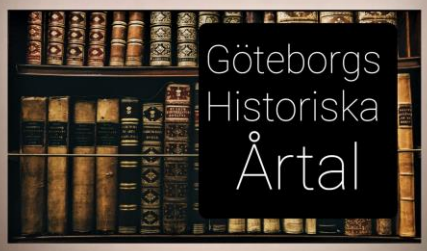

Skansen Kronan

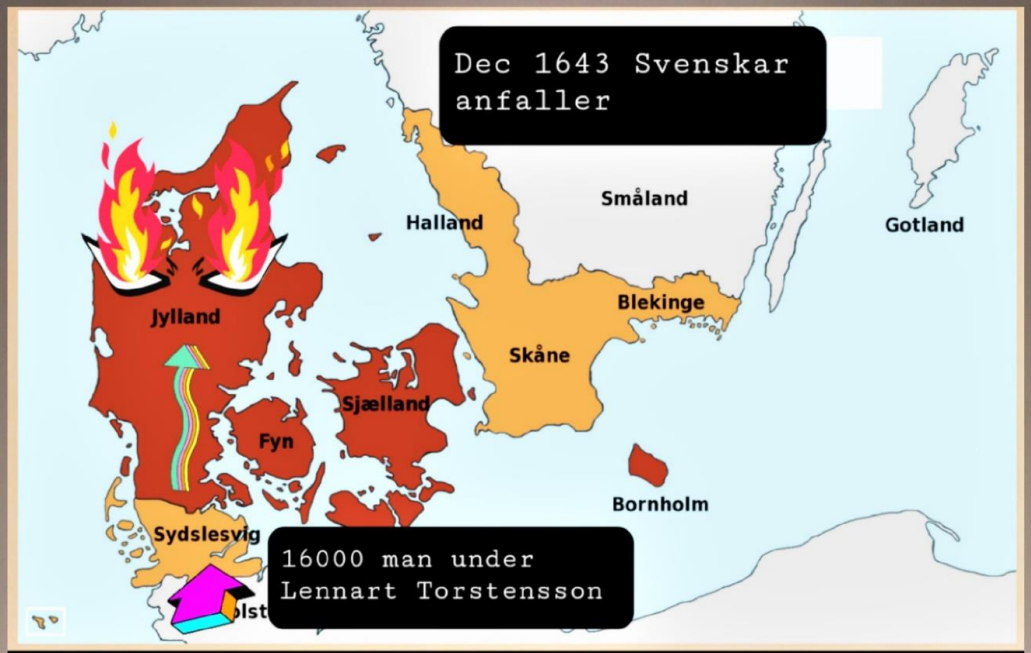

Svensk Historia Facebook Grupp

Kanske Sveriges bästa kanal för att lära mer svensk historia enklare

1672

Rådhuset i Göteborg vid Stora Torget (*nuvarande Gustav Adolfs Torg*) stod klart 1672. Det ritades av Nicodemus Tessin d.ä. (*född 1615 i Stralsund - död. 1681 i Stockholm*). Det allra första rådhuset flyttade man faktiskt från Nya Lödöse, det var en enkel träbyggnad. Denna byggnad revs så småningom och ett nytt rådhus i trä byggdes mellan 1624-1626 och var beläget vid torgets sydöstra del. En brand 10 maj 1669 förstörde byggnaden helt och planer för ett nytt rådhus tog fart.

1674-1697 Karl XI är Sveriges regent mellan 1660-97.

Göteborg 1673

karta, kolorerat kopparstick - 1600-talets slut - av Charles Inselin, f. i Paris 1673: Gothebourg.

Fiskekyrkan

Jacob van Dijck

Jacob van Dijck, född 1567 i Haarlem, död 10 december 1631 i Göteborg, var en holländsk adelsman, diplomat och Göteborgs förste styresman.

Jacob van Dijck hade som Göteborgs förste styresman fått i förläning 23 gårdar i Hagunda och Lagunda härad, erhöll rättighet att där uppföra en sätesgård med åtnjutande af adliga privilegier. Han skrev sig till Salnecke.

1747

Ostindiska Huset (nuvarande **Göteborgs Stadsmuseum**) byggs för Svenska Ostindiska Compagniets räkning och upptar ett helt kvarter vid Norra Hamngatan i Göteborg. Östra flygeln står klar 1752, huvudbyggnaden ca 1760 och västra flygeln 1762. Här hade kompaniet direktionsrum, visningsrum och auktionssal. I flyglarna var det magasin för alla varor som togs hem till Göteborg.

Efter SOIC:s avveckling säljs huset på auktion och här kommer sedan att husera olika verksamheter som bl a. museum, bibliotek och skola.

1751-1771

Adolf Fredrik är Sveriges regent 1751-71.

1700-talet

I slutet av 1700-talet var Göteborg världens största hamn för järnhandel.

1771-1792

Gustav III är Sveriges regent 1771-92

1788

Gustav III närvaro räddar Göteborg

Startar det sk. Teaterkriget då Gustav III inleder krig mot Ryssland utan godkännande av ständerna.
Danskarna går sedan in i kriget och närmar sig Göteborg. Kriget går inte bra för Sverige och när Danskarna går in i kriget ställer sig Sveriges folk bakom kungen då "danskhatet" i landet är stort. Den 24 sep når danskarna Bohuslän. Svenska styrkor kan inte gör mycket. Den 30 sep går danskarna in i Uddevalla och senare i Vänersborg. Den 6 okt står den danska prinsen Karl av Hessen framför Göteborg och kräver kapitulation.

Göteborgs kommendant, generallöjtnanten Anders Rudolf Du Rietz, har inte gjort mycket för att sätta staden i försvarbart skick. Han entledigas och ersätts av Johan Sparre. Gustav III befinner sig nu i Göteborg och tillsammans ser de till att bygga upp ett försvar: fästningsverks sätts i skick, 3 fregatter inordnas till försvar och folket sluter upp. Göteborgarna känner en glödande försvarsvilja när kungen finns i staden.

Samma dag som Karl av Hessen anländer till Göteborg anländer också det engelska sändebudet sir Huges Elliot. Elliot är Sverigevän och uppmanar danskarna till vapenvila. Efter en längre tids stillestånd blir Karl av Hessen osäker då Sverige blir starkare och beslutar sig för att lämna Sverige. Den 12 november drar de danska styrkorna sig undan.

Älvsborgs fästning revs

I mitten av 1600-talet revs Älvsborgs fästning och man byggde Nya Elfsborg i hamninloppet, som ett led i befästningen av staden. Med tiden blev Göteborg en av de starkast befästa städerna i norra Europa med sin sicksackformade vallgrav, murar av sten, Skansen Lejonet och Skansen Kronan.

/a Elfsborgs Fästning

Bohuslän - Johann Baptist Homann 1729.

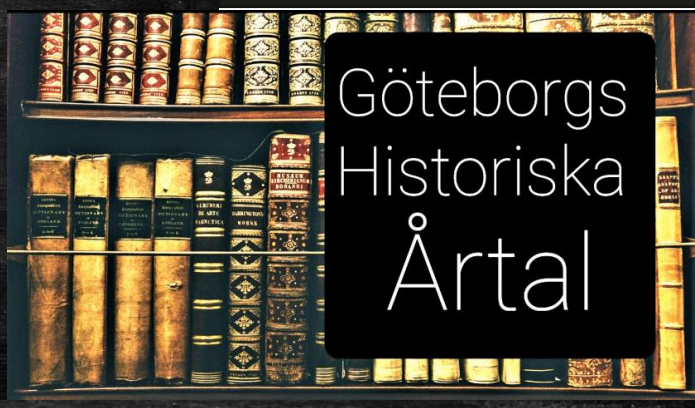

Göteborgs Historiska Årtal

1700-talet

Attacker av Göteborg gjordes ett par tre gånger från sjösidan av Peder Tordenskjold, dels 1717, dels två gånger under året 1719, men utan bestående resultat. Göteborg var under kriget också centrum för kaperi. Blev en medelpunkt och avsättningsort för en verksamhet som blomstrade 1715–18, särskilt under Lars Gathenhielm.
Även utrikeshandeln hade under perioden sin betydelse. Under Karl XII:s krig tog särskilt järnexporten till England fart.

Under den första halvan av 1700-talet dominerade emellertid fiskerinäringen. Göteborgs hamns betydelse ökade först när allt större kvantiteter järn- och trävaror inifrån landet började skeppas ut därifrån. Under 1700-talet utvecklades Göteborg till en blomstrande handels- och sjöfartsstad med omkring 10 000 invånare.

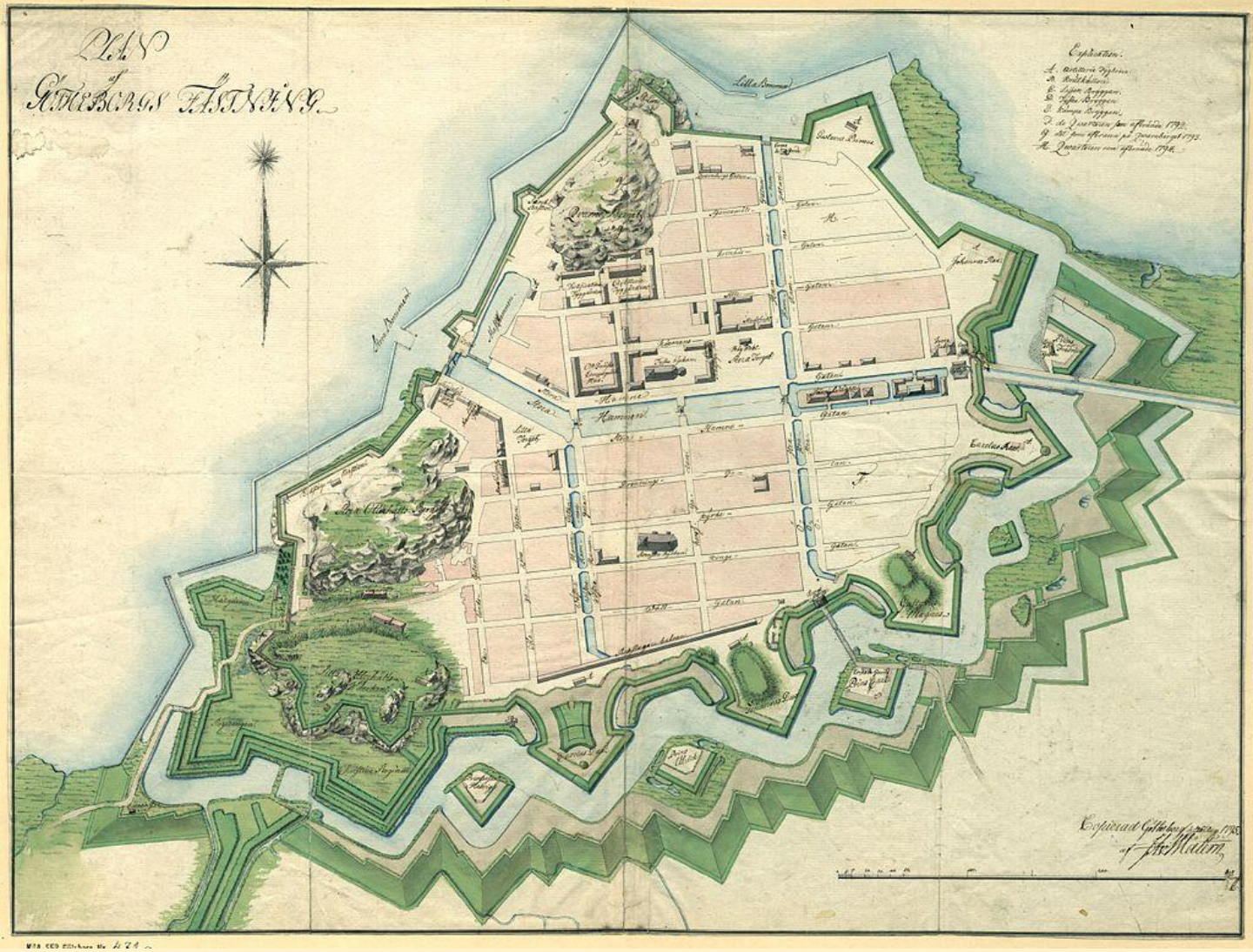

Göteborgs stadsfästning med sina tre berg. Kvarnberget ligger längst i norr i Nordstaden. I väster ligger Otterhällan och i sydväst är Kungshöjd beläget. Källa: Karta från 1795 i Krigsarkivet.

Göteborg fyller 400 år firande 2022

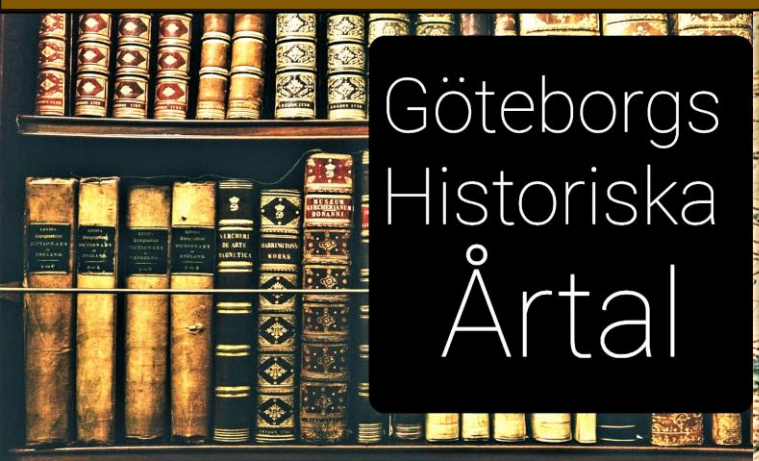

1760 - Manufaktur

År 1760 utgjorde manufakturidkare 5,3 procent av Göteborgs befolkning, vilket är en stor andel i Sverige vid den här tiden. Tobaks- och sockerindustrin var också viktiga industrigrenar. Även det stora sillfisket 1747– cirka 1806 tillförde Göteborg stor vinst

Väster om stadskärnan, längs älvstranden fanns varv och andra maritima verksamheter, som i Haga, Masthugget och Majorna

Men mot slutet av 1700-talet började motgångarna för Ostindiska kompaniet. De internationella ramarna till början av den allmänna nedgången kan kopplas till freden i Versailles 1787, varefter de stora nationerna kunde återta sina förlorade marknader. Även restriktiv handelspolitik från Nederländernas och Storbritanniens sida verkade menligt på Ostindiska kompaniets verksamhet. Vidare dök USA upp på marknaden och dumpade priserna.

Utsikt från Södra hamngatan mot väster, t.h. Ostindiska kompaniets hus i Göteborg

Göteborg 1814

Göteborgs historiska museums arkivsamling

Rådhuset

En äldre del, som stod klar 1672 och ritades av Nicodemus Tessin d.ä., dels en nyare del färdigställd 1936, ritad av arkitekten Gunnar Asplund.

Göteborg 1820

FOTOGRAF Håkan Berg

Göteborgs Historia

Kort historik med bilder

Göteborg 1855

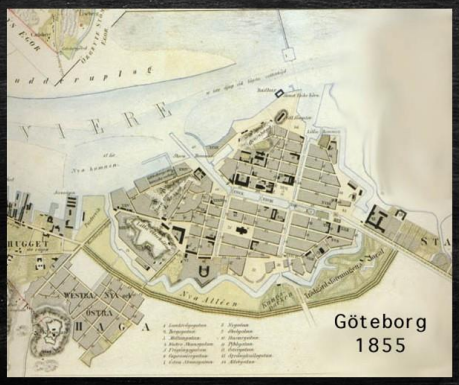

Göteborg 1888

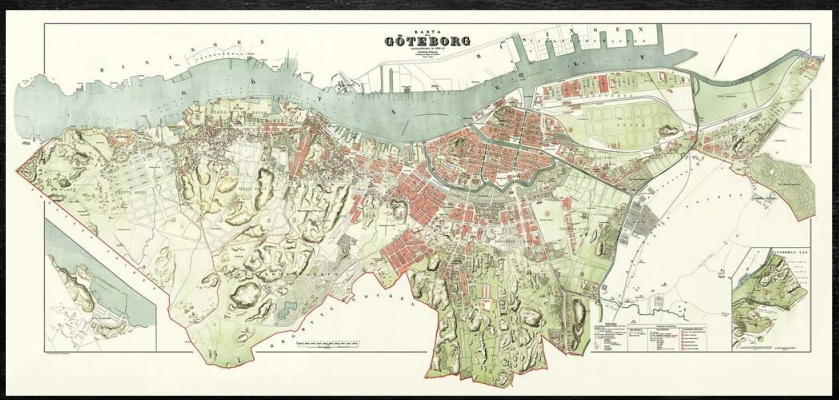

Kvarnberget sett från Packhusplatsen.

PACKHUPLATSEN

1800
ca 13.000 invånare i Göteborg.

1807
Befästningarna runtomkring Göteborg börjar rivas.

1809-1818
Karl XIII är Sveriges regent 1809-18.

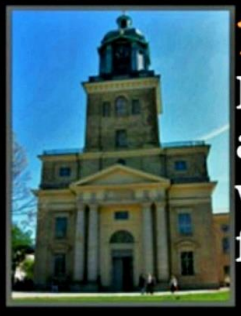

1815-klar 1827
Domkyrkan byggs. Den ritades av arkitekt Carl Wilhelm Carlberg och var trots invigningen 1815 inte färdig förrän tolv år senare.

Det är den tredje Domkyrkan på samma plats, den första invigdes 1633 i Gustav II Adolfs namn och brann ned 1721, medan den andra Domkyrkan brann ned 1802.

Dyrt med stenhus! Flytta till Haga

De som inte hade råd med stenhus var hänvisade till Haga och andra områden utanför vallgraven. År 1850 fanns 26 084 invånare i Göteborg. På 1840-talet förvandlades Gustav Adolfs torg, Stora Torget, till ett område omgiven av byggnader för stadens förvaltning och styrelse (sedermera Göteborgs stadsfullmäktige). Torghandeln flyttade till Fisktorget med Fiskhallen) och till Kungstorget med Saluhallen.

Göteborgs Historia

Kort historik med bilder

Stadsplanen

Den första stadsplanetävlingen i Sverige avgjordes i Göteborg 1863. En stadsplan för nybebyggelse fastställdes 1866, och nu genomfördes Göteborgs första totalsanering. När det högborgerliga bostadsområdet skulle byggas i Vasastaden och Lorensberg måste befintlig bebyggelse rivas och 2 000 personer flyttas.

1814-1844

Karl XIV är Sveriges regent 1818-44.

1820

ca 20.000 invånare i Göteborg.

1829

Chalmerska Slöjde Skolan invigs 5 november 1829. Denna skulle senare bli Chalmers Tekniska Högskola. Namnet fick den efter **William Chalmers** som i sitt testamente bestämde att hälften av hans förmögenhet skulle tillfalla frimurarbarnhuset för att användas till en slöjdskola och resterande hälft gick till Sahlgrenska Sjukhuset.

1833

Naturhistoriska museet startar. Göteborgs äldsta museum. 1923 flyttade museet från Ostindiska Huset till en egen byggnad i Slottsskogen. Museet fick en tillbyggnad med nya utställningslokaler och verkstäder 1981.

Brittisk kontakt 1800 talet

Under 1800 talet utvecklades kontakten med England. Det flyttade även engelsmän till Göteborg.

År 1868 var antal innevånare över 50 000 personer.

År 1888, 100 000 st, år 1919, 200 000 st.

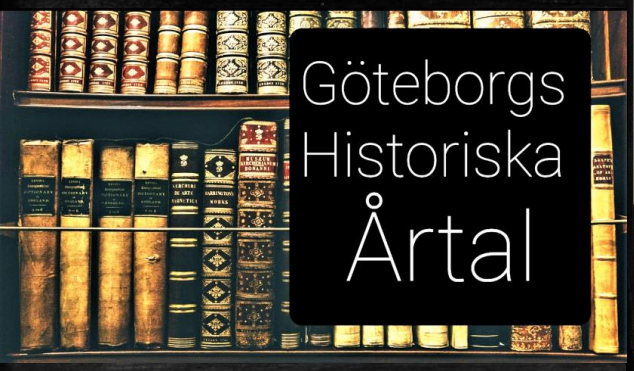

Göteborgs Historia

Kort historik med bilder

1900 talet

Göteborg blev Skandinaviens största exporthamn och varvsindustrin blomstrade. I början av 1900-talet fanns bostadsbebyggelsen nästan helt och hållet söder om Göta älv.
Brohuvuden på Hisingen etablerades; 1906 införlivades Lundby och drygt fyra årtionden senare Backa; Götaälvbron öppnade 1939. I omedelbar anslutning till varven växte arbetarstadsdelar fram i Brämaregården, Lindholmen och Rambergsstaden. Det var Göteborgs förorter som byggdes ut under det kommande seklet; hyreshusområden tillkom i nordost och villaområden i sydväst, renodlade bostadsområden. Inom Vallgraven, Kungsportsavenyn och Götaplatsen förvandlades under 1900-talet till renodlat city, områden för kommers, förvaltning och kulturinstitutioner. Östra Hamngatan och Kungsgatan inom vallgraven blev stadens förnämsta butiksgator, medan Västra och Södra Hamngatorna blev bank- och kontorsgator.

1841

Hasseblads grundas. Företaget grundas av Fritz Wictor Hasselblad (1816-1893) under namnet "**Fritz W Hasselblad & Co**". 1957 avvecklades grossistfirman F.W.H & Co. Hasselblads Fotografiska köptes år 1966 av Eastman Kodak och 1976 köptes företaget av Säfveån AB. Efter flera ägarbyten och en djupgående kris fusionerades Victor Hasselblad AB i augusti 2004 med det danska företaget Imacon A/S. Imacon utvecklar och tillverkar produkter för digital fotografi, till exempel digitala bakstycke och scanners.

1849

Sociala Huset i Göteborg uppfördes under åren 1849-1855 som "Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg" . Victor von Gegerfelt var både arkitekt och byggherre.

1854

Bronsstatyn av Gustaf II Adolf restes på Stora Torget (nuvarande Gustaf Adolfs Torg).

1843-1846

Genomgick Göteborg nio koleraepidemier, det blev märkbart tommare på gatorna.

1844-1859

Oskar I är Sveriges regent 1844-59.

Mitten 1800-talet

och fram till en bit in på 1900-talet emigrerar över en miljon svenskar till Amerika. Göteborg var den största emigranthamnen i Sverige. Här tog sig emigranterna vidare över till England med båt och därifrån vidare över till i första hand Amerika och New York.

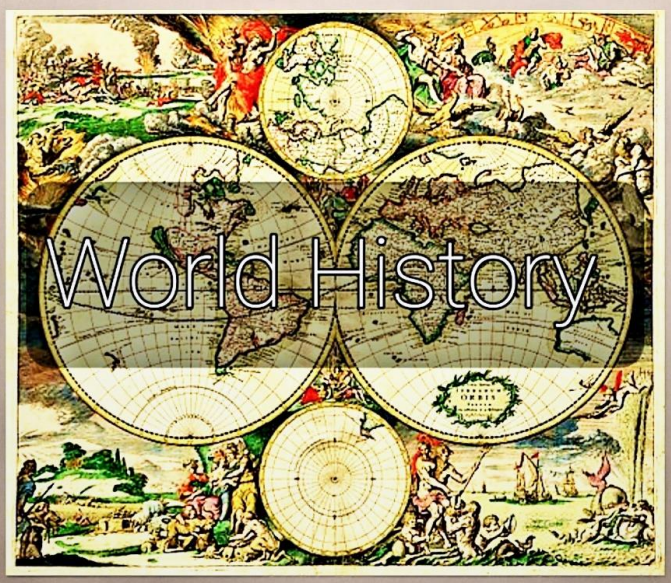

1858

Centralstationen byggs. Ritad av arkitekten Adolf Wilhelm Edelsvärd. Stationen är byggd på resterna av bastionen *Johannes Rex*.

Tåg och busstrafik. Under 1800-talet passerade över en miljon svenskar byggnaden på sin väg till Amerika.

Idag har stationen 16 spår.

1859

Karl XV är Sveriges regent 1859-72.

1867

Excersishuset invigs. (vid Heden)

1870-talet

Vid 1870 talet kom elektriciteten till Sverige.

1872-1907

Oskar II är Sveriges regent 1872-1907.

1874

Feskekôrka (**Fiskekyrkan**) är en fisk- och skaldjursmarknad vid Rosenlundskanalen i centrala Göteborg och hette ursprungligen "Göteborgs fiskhall". Namnet har den fått för sitt utseendes skull som mycket riktigt liknar en kyrka. Byggnaden består till största delen av ett brant sadeltak som nästan når ända ner till marken och på vardera långsidan finns sju spetsbågiga fönster. Ritades av Carl Fredrik Victor von Gegerfelt.

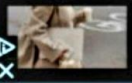
Holdit
Ge din mobil en trendig look
Öppna

1875

Slottsskogen. Göteborgs populäraste Park/djurpark.
På 1800-talet var Slottskogen ett beryktat näste för skumma krogar och figurer. Få vågade sig dit på kvällarna. År 1875 rensades Slottsskogen för att bli en park för allmänheten. Under många år kunde man även beskåda björnar i parken men 1931 flyttades de härifrån.

Kuriosa: Gustav II Adolf skänkte 1624 marken till göteborgarna. Tidigare hade den tillhört det gamla Älvsborgs slott därav namnet Slottsskogen.

1907-1950

Gustav V är Sveriges regent 1907-50.

1914

Masthuggskyrkan byggs. Kyrkan ligger vid Storebackegatan på Stigberget i Göteborg. Ritades av Sigfrid Ericson. Man kan inte missa den på bergets topp, kanske en av Göteborgs stora sevärdheter.

1916

Gamla Ullevi invigs. Rymmer 17.000 åskådare. Gamla Ullevi rivs 2007 för att bygga en ny arena. Detta var platsen för Göteborgs fotbollsmatcher. Här spelade fotbollsklubbarna GAIS, IFK Göteborg (Blåvitt) och Örgryte IS sina hemmamatcher. **Kuriosa:**Ullevi betyder "offerplats åt den fornnordiska guden Ull.

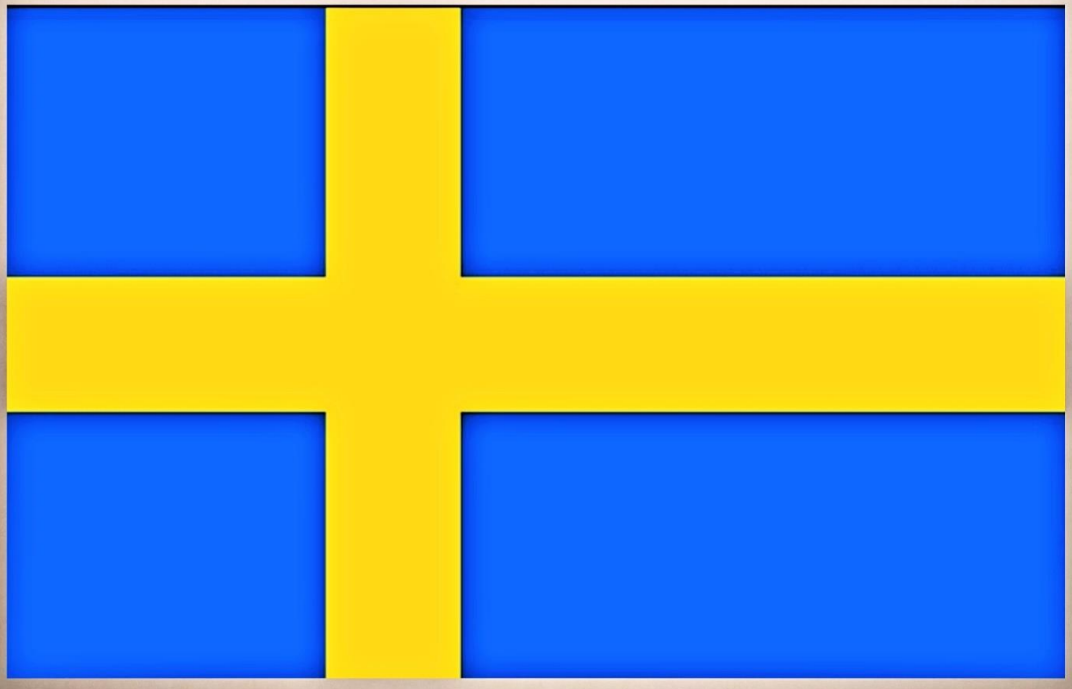

Varvsindustrin var betydande

Några exempel på händelser 1900 talet

1900 - Invånarantalet i Göteborg var 130 619 personer.

1902, 29 juli - Första provturen med elektrisk spårvagn gjordes, på sträckan Järntorget-Slottskogsgatan.

1907 - SKF grundades.

8 maj 1923 - Jubileumsutställningen i Göteborg invigdes av kung Gustaf V till åminnelse av 300-årsjubileet

29 maj 1958 - Nya Ullevi, Sveriges största idrottsarena, invigs.

1975, Göteborgs äldsta företag upphör - Apotek Enhörningen som startades 1642 av Kilian Treutiger (1611-1676) vid Södra Hamngatan 13.

1920

ca. 225.000 invånare i Göteborg.

1923

Den stora Jubileumsutställningen i Göteborg. Den skulle egentligen ha varit redan 1921 då Göteborg firade sitt 300 års jubileum. Kung Gustaf V invigde Jubileumsutställningen i Göteborg den 8 maj 1923.
Under utställning invigdes en hel del olika byggnader och statyer i stan.
Som Poseidonbrunnen av **Carl Milles**. Då var det dock endast ett kar av trä, brons blev det först 1927. Själva statyn **Poseidon** skapades av Carl Milles 1925-1930.

Samma år invigdes även:
Svenska Mässan - en utställningshall på 40.000 m2.
Slottsskogsvallen - en friidrotts- och fotbollsanläggning.
Liseberg - Nordens största nöjespark. Innan Liseberg blev nöjespark hade det under några hundra år använts omväxlande till tobaksplantage, sockerbruk, central för smuggelgods och mönsterträdgård.
Botaniska Trädgården

Får det vara lite margarin?

Vid sidan av textilindustrin växte den mekaniska verkstadsindustrin fram; Keillers (1841), Lindholmens (1850) och Eriksbergs varv introducerade järnet och ångmaskinen i varvsindustrin. På 1910-talet passerade den mekaniska verkstadsindustrin textilindustrin som regionens viktigaste industrigren.

Även annan industri uppstod; ett par sockerbruk var störst inom livsmedelsindustrin: 1836 köpte David Carnegie d.y. ett socker- och porterbruk vid Klippan, och verksamheten som växte fram i David Otto Franckes fotspår i Mölndal var omfattande. 1896 startade Edmond Auguste Pellerin Pellerins margarinfabrik AB i Olskroken, vilken blev Sveriges största.

Axel Broström dyker upp

På 1860-talet byggdes Lilla Bommens hamnbassäng för kanalbåtar. Järnet och skogsprodukterna skulle fraktas från Vänern via Göta älv och Trollhätte kanal till Göteborg. Rederier uppstod för denna verksamhet vid Vänernlandskapens kuster. En skutskeppare vid namn Axel Broström flyttade ned från Kristinehamn, och visade vägen mot de moderna ångfartygen på 1870-talet. Även renodlade rederier uppkom i Göteborg vid den här tiden. Packhuskajen byggdes på 1870-talet och Masthuggskajen 1888-98. Gullbergskajen tillkom 1869–97, dels som en kolhamn för gasverket samt hamn för Västgötabanans trafikområde, dels som pråmhamn.

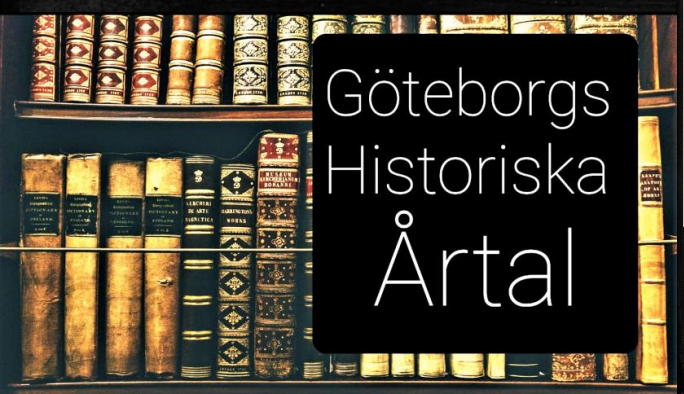

Göteborgs Historiska Årtal

Göteborgs Historia

Kort historik med bilder

1927

Den första Volvobilen rullar ur fabriken i Lundby på Hisingen.

1934

Stadsteatern invigs. Det är faktiskt Sveriges äldsta stadsteater. Byggnaden skapades av arkitekten Carl Bergsten i samråd med den scentekniske konstruktören och regissören Knut Ström. Stadsteatern ligger på Götaplatsen.

1935

Göteborgs Konserthus ligger på Götaplatsen och stod färdigt 1935. Skulle egentligen vara klart till Jubileumsutställningen 1923 men på grund av finansiella problem fick det vänta. Ritades av Nils Einar Eriksson.

1939

Göta Älv Bron. Bron byggdes av tyskar och invigdes 1939 och var fram till 1968 den enda fasta förbindelsen över Göta Älv söder om Jordfallsbron vid Kungälv. Göta Älvbron är en sexfilig bro över Göta älv som förbinder Hisingen med fastlandets Göteborg. Bron är 950 m lång och den fria segelhöjden är 19,5 m.

1950-1973

Gustav VI Adolf är Sveriges regent 1950-73.

1950

ca. 350.000 invånare i Göteborg.

1958

Nya Ullevi klart. En allmän arkitekttävling 1954 resulterade i att arkitektkontoret Jaenecke & Samuelson fick det prestigefyllda uppdraget att rita Nya Ullevi. 1957 restes de 52 meter höga stålskeletten till pylonerna och på våren 1958 stod anläggningen färdig. Ullevi har efter ombyggnad en publikkapacitet på 43 200 åskådare. Vid musikgalor är kapaciteten ca 60 000 platser, varav 25 000 ståplatser på planen.

Okt 1963

Beatles första utlandsturne spelas i bla Göteborg. Förband hette "The Pricklers" (*de har aldrig gett ut en skiva*), de fick spela när Sven-Ingvars gav återbud. De spelade även förband till Beatles i Borås. Beatles uppträdde på Lorensbergs cirkus och genomförde tre spelningar.

1961-1968

Tingstadstunneln är en motorvägstunnel under Göta Älv, som via E6, förbinder Hisingen med övriga Göteborg och fastlandet. Arbetet startade 17 januari 1961 vid det dåvarande Olskrokstorget. Tunneln invigdes klockan 11.30 den 29 mars 1968.

1961-1968

Tingstadstunneln är en motorvägstunnel under Göta Älv, som via E6, förbinder Hisingen med övriga Göteborg och fastlandet. Arbetet startade 17 januari 1961 vid det dåvarande Olskrokstorget. Tunneln invigdes klockan 11.30 den 29 mars 1968.

1966

Älvsborgsbron. Bron över hamninloppet i Göteborg. Det är en 933 meter lång hängbro med 418 m spännvidd och med sex filer. Pylonerna är 107 meter höga och bron har segelfri höjd på 45 meter. Bron invigdes 1966 av dåvarande kommunikationsministern Olof Palme.

1971

Scandinavium. Sveriges näst största inomhusarena. Används till fotbollsmatcher, konserter, shower och kongresser. Arenan invigdes 1971 och byggdes ut 1991. När det spelas ishockey tar Scandinavium emot 12 044 personer och vid konserter drygt 14 000 personer.

1972

Affärscentrat **Nordstan** börjas byggas. Här finns ca 180 butiker och flera restauranger, fördelade i tre plan. I folkmun kallas det oftast "Femman" då Femmanhusets galleria smälter samman med Nordstan.

1973

Carl XVI Gustav är Sveriges regent sedan 1973.

1975

Ungdomscupen **Gothia Cup** (*fotbollscup*) startar. Ungdomar mellan 12-18 år från världens alla hörn kommer hit för att spela fotboll tillsammans. Cuperna spelas runt om i hela Göteborg bla på Gamla Ullevi, Heden och lokala fotbollsplaner etc.

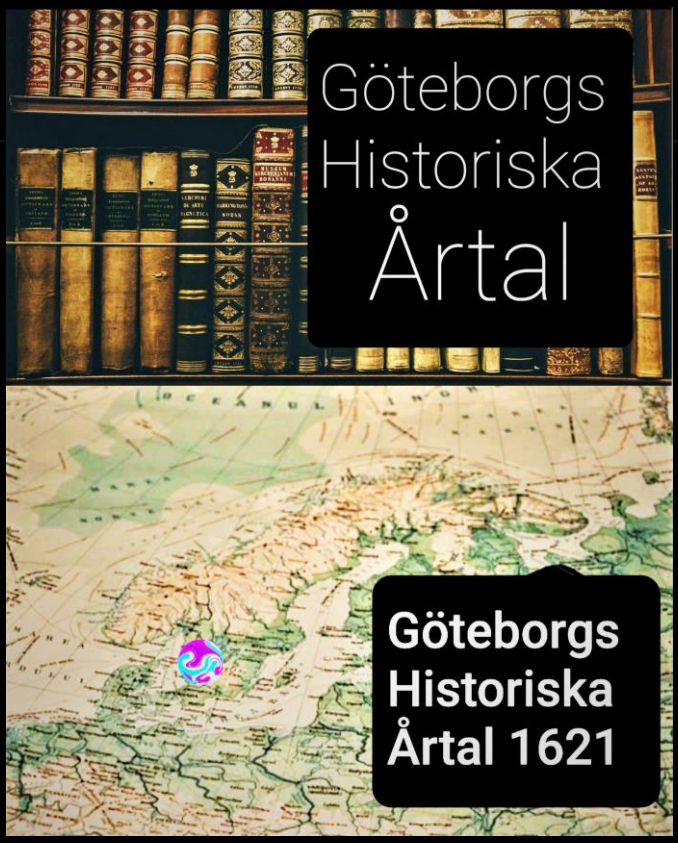

1984
Hotel Gothia Towers står klart. Nordens störst hotell med sina 704 rum, varav 11 är femstjärniga sviter. Det är 63 meter högt och har 18 våningar.

1989

Skanskaskrapan också kallat "Legohuset eller Läppstiftet", är en cirka 80 meter hög röd- och vitrandig skyskrapa vid Lilla Bommen nära Barken Viking och Göta Älvbron i centrala Göteborg. Skanskaskrapan ritades av Ralph Erskine (brittisk-svensk arkitekt).

1993
Göteborgs Stadsmuseum öppnar i Ostindiska Huset. Museet är en sammanslagning av tidigare Arkeologiska, Historiska och Industrimuseet. Här finns omkring 1 miljon föremål och 2 miljoner bilder.

1994
Göteborgs Operan invigdes i oktober 1994. Huset är 160 meter långt och 85 meter brett. Hit kan du komma för att se dans och lyssna på opera och musikaler. Här har spelats "Madame Butterfly", "Figaros Bröllop", "Glada Änkan", " West Side Story" och "Kristina från Duvemåla" och mycket mycket mer.

1997
Lundbytunneln invigs. Tunneln sträcker sig i två parallella tvåfiliga rör under jord längs Norra Älvstranden på Hisingen i Göteborg.

2001
Gothia West Tower invigdes 1 mars 2001. Det är 75 meter högt och har 23 våningar. Universeum öppnar vid Södra vägen intill Liseberg. Huset utformning har sin speciella karaktär både vad gäller form och miljö och ritades av arkitekten Gert Wingårdhs.

Karl IX grundade 1604 föregångaren till Göteborg. Här som staty på Kungsportsplatsen.

1997

Lundbytunneln invigs. Tunneln sträcker sig i två parallella tvåfiliga rör under jord längs Norra Älvstranden på Hisingen i Göteborg.

2001

Gothia West Tower invigdes 1 mars 2001. Det är 75 meter högt och har 23 våningar. **Universeum** öppnar vid Södra vägen intill Liseberg. Huset utformning har sin speciella karaktär både vad gäller form och miljö och ritades av arkitekten Gert Wingårdhs.

2002

Casino Cosmopol öppnar i Göteborg. Kasinot är beläget i gamla tullhuset vid Packhuskajen längs Göta Älv.

2004

Världskulturmuseet öppnar 29 dec 2004 vid Korsvägen. Efter en arkitekttävling vinner Brizac Gonzalez Architectureen i London med sitt förslag "Icecube".

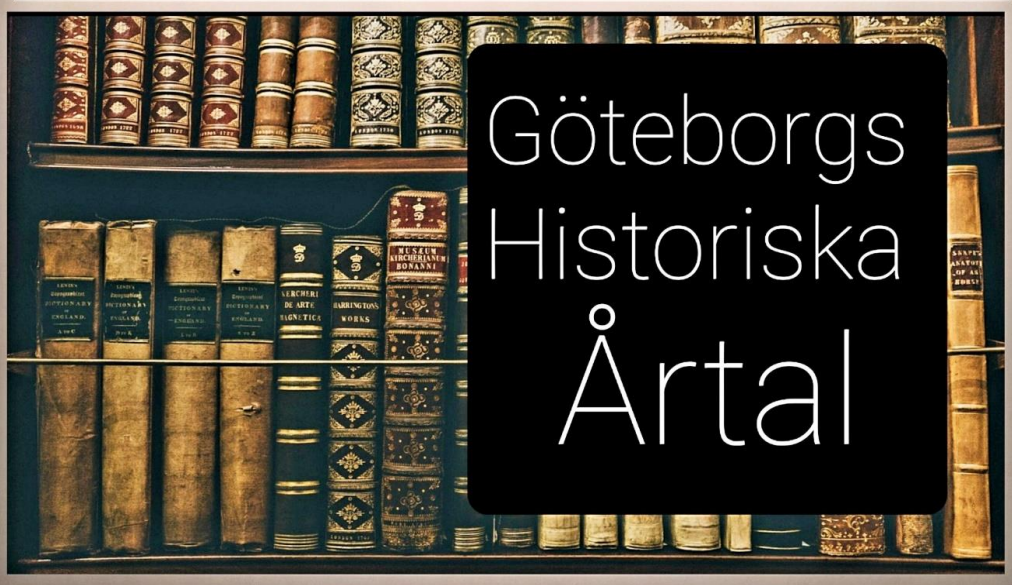

2 okt 2005

Ostindiefararen Götheborg III lämnar Göteborgs hamn för en lång resa till Kina. Hon vinkas av av hela Göteborg.

2006

Götatunneln är en vägtunnel under centrala Göteborg.
Tunneln byggdes mellan 2000 och 2006 och invigdes 16-18 juni 2006 i samband med målgången av Volvo Ocean Race och trafiken släpptes på 18 juni. Tunneln har tre vägfiler i vardera riktning.

Göteborgs Universitet (Nya Pedagogen)

2006

Utbildningsvetenskapliga fakulteten (Nya Pedagogen) invigs 1 sep 2006. En ny byggnad uppförs och två gamla renoveras. Området ligger vid Sociala Huset och vallgraven. Göteborg har nu fått ett Cityuniversitet. Totala kostnaderna för Nya Pedagogen har uppgått till 750 miljoner kronor.

9 juni 2007

Ostindiefararen Götheborg III återvänder till Göteborgs hamn efter en sin resa från Kina. Hon har varit ute i nästan 2 år och välkomnas av hela Göteborg, Kung Carl XVI Gustaf, Drottning Silvia, Kinas President och utrikesminister Carl Bildt mfl.

5 april 2009

Gamla Ullevi invigs på nytt i helt ny skrud med premiärmatch 5 april 2009.

22 maj 2010

Göteborgs helt egna "eye" invigs vid Lilla Bommen. Göteborgshjulet är det döpt till och med en tur i detta hjul får du se Göteborg från ovan.

Sommaren 2010

Liseberg stänger Lisebergstornet. Skall byggas om till ny attraktion - AtmosFear.

Sommaren 2011
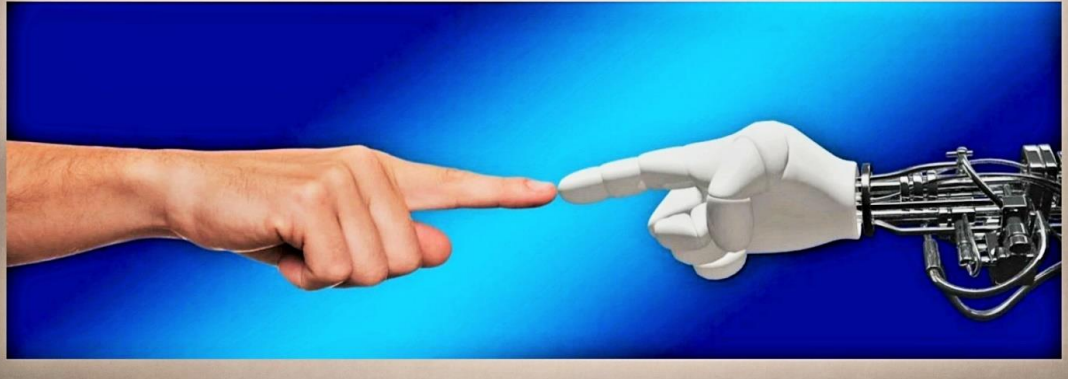
Liseberg öppnar sin nya åkattraktion - AtmosFear - som är Europas högsta fritt fall på 146 m över havet.